

KISRENDSZEREK – ZÁRT RENDSZEREK? Hulladék az osztályban és a háztartásban

40/1a TÁJSEBÉSZET

A HULLADÉK MUNKASZÖVETSÉG AKCIÓPROGRAMJA

1. Célok

Célunk, hogy felhívásokon keresztül mozgósítsuk a társadalom minden rétegét az illegális hulladéklerakók felszámolására. Jelszavunk: **Tisztítsuk meg az országot a III. évezredre!** Átgondolt sajtómunkával a program minden fázisát a nyilvánosság elé tárjuk. Egy-két esetben magunk szervezzük meg a mintaprogramokat, de nagyban támaszkodunk a helyi társadalmi szervezetekre. Nem azt akarjuk, hogy a gyerekek szedjék össze a felnőttek szemetét. Környezeti nevelési szempontból a legrosszabb gyakorlat az iskolásokat szemétszedő akciókba szervezni, sőt veszélyes is. Mégis a gyerekek segítségét fogjuk kérni elsősorban.

2. A program elemei

Kezdeményezés, felmérés, dokumentálás – Ez lesz a gyerekek dolga. Az öntevékeny iskolás csoportok már többször bebizonyították, hogy be tudják vonni a helyi vállalkozókat, döntéshozókat és a szülőket. Szerkesztünk egy adatlapot, amelyet ha a gyerekek kitöltenek és beküldenek hozzánk, egész komoly képet formálhatunk a magyar lerakóhelyzetről. Arra fogjuk buzdítani őket, hogy fotózzanak, rajzoljanak, hogy pontosabb képet nyerjünk. Nyomozni is szeretnek a gyerekek, márpedig a lerakók nagy részéről kinyomozható, hogy kinek a műve.

3. Helyi erőforrások, helyi civil társadalom

A legtöbb településen létezik faluszépítő egyesület vagy hasonló. Hozzájuk fordulunk, hogy szervezzék meg a helyi erőket. A hagyományos kalákamunka még csírájában megvan, ezt kellene feleleveníteni, erre csak helyi kezdeményezők képesek. Mindenhol vannak fuvarosok, akik egy-egy kupac szemét elszállítását elvállalják, mások szerszámokat tudnak biztosítani vagy védőruházatot. Biztosak vagyunk benne, hogy a helyi pedagógusok, szülői munkaközösségek, művelődési házak és plébániák is bevonhatóak a szervezésbe, akár a konkrét munkába.

4. Elöljárók, döntéshozók

A polgármester és testülete, a köztisztasági ügyekben hatósági jogkörrel bíró jegyzővel karöltve, sokat tudna segíteni az illegális lerakók felszámolásában. A helyi hivatal általában alkalmaz közhasznú munkásokat, rendelkezik gépekkel, ezek mind bevonhatóak a munkába. Ha a helyi legális lerakó az önkormányzat tulajdonában van, az összegyűjtött szemét fogadása is egyszerű.

40/1b TÁJSEBÉSZET

A HULLADÉK MUNKASZÖVETSÉG AKCIÓPROGRAMJA

5. Szelekció

Ha már összegyűjtjük a szemetet, ki kellene belőle venni a fémet, amelyek hasznosíthatók, és valami bevétel is származhat belőle. A veszélyes hulladékot, a gumiabroncsokat is el kellene különíteni, ha megfelelő elhelyezési módot lehet rá találni. Sok helyen komposztálható anyagot raknak le, ezt arra alkalmas helyen kellene hasznosítani.

6. Elhelyezés

A kommunális szolgáltatók bevonása. A helyi kommunális szolgáltató nélkül nem működhet a program, ezért hozzájuk külön felhívást kell intézni. Végző soron az általuk működtetett lerakón fog kikötni a begyűjtött szemet, ami esetleg kapacitás gondokat is okozhat, így komolyan egyeztetni kell velük a gyűjtés előtt. Sokat tudnának segíteni a gyűjtésben és a szállításban is, hiszen erre alkalmas célgépeik vannak. A szolgáltatóknak is jól felfogott érdekük, hogy rend legyen a települések körül, ahol ők szolgálnak.

7. Fenntartani a rendet

Ez mindig a legnehezebb, de e nélkül nem ér semmit az egész. Ki kell alakítani egy olyan rendet, hogy minden hulladéknak meg legyen a helye, legyenek gyűjtőedények mindenhol, és ezeket ürítsék rendszeresen. Érvényt kell szerezni a helyi rendeleteknek, és példás szigorral betartani ezeket. A területtulajdonosok felelőssége is megnő a hulladékgazdálkodási törvény életbelépése után, így elemi érdekük, hogy birtokukon ne keletkezhessenek illegális lerakók.

8. Felelősség, morál, kultúra

Aki szemetet rak le illegálisan, az szabálysértést követ el. Magyarországon ennek nincs különösebb elrettentő ereje, a jogérvényesítés is nagyon gyenge, morálisan sem bélyegzik meg, aki ilyet tesz. Ennek változni kell, különben az ország szemetes marad. Társadalmi normává kell válnia a rendnek, a kulturált hulladék-elhelyezésnek.

Forrás: Tájésebeszet. <http://www.tajsebeszet.hu>

40/2 MI MINDEN KERÜL A SZEMÉTBÉ?

MEGFIGYELÉSI ADATLAP

A megfigyelés helyszíne:

A megfigyelést végző személy(ek):

	A szemétbe került dolgok jegyzéke
1. nap	
2. nap	
3. nap	
4. nap	
5. nap	
6. nap	
7. nap	

A szemétbe került dolgok típusai:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

40/3 MIT LEHETETT VOLNA MÉG TENNI VELE?

CSOPORTOS FELADATLAP

	Felhasználás	3 R
FÉM		
SZERVES ANYAG		
ÜVEG		
PAPÍR		
MŰANYAG		
EGYÉB		

40/4 A HULLADÉKGAZDÁLKODÁS RENDSZERE

KÁRTYÁK

Ő

Szerződés aláírása az egyes frakciók eladásáról vagy feldolgozásáról

E

Az összes szilárd hulladék összetevői arányának vizsgálata

S

Csomagolástakarékos árusítás támogatása (pl. kannás tej, kimért zöldség gazdapiac stb.)

M

A szilárd hulladék rendszeres mennyiségének mérése

Z

Szemétszállító teherautó átalakítása X frakció egyidejű elszállítására

G

A külön-külön gyűjthető frakciók listájának összeállítása (pl. papír, PET-palack, fém, szerves anyag, üveg stb.)

E

A külön gyűjthető frakciók újrafeldolgozásának egyenkénti üzleti mérlegelése (pl. papír: bekönyöröghető egy papírgyárba, PET-palack: csak 300 km-re létezik feldolgozó technológia stb.)

É

A lakosság informálása és szemléletformálás (média, szórólap, iskola, kapualjak stb.)

!

Színes konténerek kihelyezése az egyes frakciók számára

L

A teljes hulladékgazdálkodás üzleti terve: (költségek, haszon, egyenleg)

40/5 EGY RÉGI SZABÁLY

CSOPORTOS FELADATLAP

Az alábbi szabályt egy régi székely közösség lakói alkották meg a maguk számára. Ez a hulladékkezelés ma ismert legrégebbi magyar nyelvű dokumentuma.

Olvassátok el, és próbáljátok meg mai kifejezésekkel válaszolni a szöveg alatt lévő kérdésekre!

Az patakokban kik Városson által folyznak, semmi némű rusnyaságot önteni, szemetet belé hánni, ganét reá hordani, árnyékszéket reá tsinálni, bőroket benne ásztatni, bélt, moslékot, dögöt és rusnya ruhákat szapulláson kívül ne mossanak, se ne ásztassanak. A borbélyok is rusnya lugot belé ne öntsenek, és véres ruhákat belé ne mossanak. A szócsök is bőroket Patakokban ne ásztassanak, és edgy szóval az Városson által folyó Patakokban az Város között semmi rusnyaságot belé ne öntsenek, se benne ne cselekedjenek, melyekben, ha valaki deprehendaltatik, először 1 forintra, másodczor 2 forintra, harmadczor 3 forintra....büntettessék meg.

(A fogarasi Felső Szék közösségi szabálya 1638-ból)

1. Mi mindent nem volt szabad csinálni?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Mi volt a büntetése annak, aki megszegte a szabályt?

.....

.....

.....

.....

.....

